RAPORTURILE POLITICO-DIPLOMATICE DINTRE STATELE EUROPENE DIN PERSPECTIVA DINAMICII CONSTRUCȚIEI UE: LECȚII PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Viorica GÎRA, Facultatea de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative

The political and diplomatic relations between European states and their efforts of European integration have a long history, but most of them have materialized after outburst of the Second World War illustrating the force of nationalism in Europe.

Today we find that political and diplomatic relations between EU member states have changed significantly in the last 5 years in conjunction with repeated financial crises within the EU and which have a major impact on the European construction.

In this respect, research highlights the main lessons for learning for Republic of Moldova from the EU member states experiences in the process of European integration.

După cel de-Al Doilea Război Mondial, distrugerile și suferința produsă de acest conflict militar de proporții au creat un cadru internațional favorabil construcției unor instituții internaționale care prin activitățile și misiunile lor să contribuie la diminuarea riscurilor apariției conflictelor între națiuni. Astfel, o nouă formă de speranță a luat naștere pe ruinele războiului respectiv, și anume instituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO). Din punct de vedere practic, dar și simbolic, spectrul conflictelor de pe continentul european a fost transformat într-un cadru al reconcilierii și cooperării.

Astăzi, însemnătatea Uniunii Europene (UE) a crescut foarte mult în plan internațional, datorită și faptului că Uniunea a devenit tot mai extinsă. Dintr-o comunitate care număra inițial doar șase state membre, UE a ajuns prin valuri de extindere succesive la cei 27 de membri, devenind astfel cel mai mare spațiu economic al lumii [2, p. 1]. Cu toate acestea, Uniunea Europeană trece periodic printr-o serie de procese de transformare și îmbunătățire instituțională, acest lucru fiind condiționat de schimbările permanente de pe arena internațională, precum și de coraporturile politice dintre statele UE.

Este cunoscut faptul că statele stabilesc permanent relații și raporturi între ele dintre cele mai diverse – de natură politică, militară, economică, culturală etc. La rândul lor, aceste relații au făcut necesară crearea unor legături speciale, canale oficiale, pentru a asigura buna desfășurare a raporturilor interstatale.

Raporturile politico-diplomatice alcătuiesc o categorie specială de raporturi interstatale. Ele sunt complexe și au o importanță majoră, sunt acele raporturi dintre state care au o notă politică distinctă dată de subiecții, obiectul și finalitatea pe care acestea o urmăresc [3, p.47].

În ce privește raporturile politico-diplomatice dintre statele europene, eforturile acestora au fost îndreptate de-a lungul timpului spre a integra Europa într-o construcție unică. În esență, raporturile politico-diplomatice dintre statele europene și tentativele lor de integrare europeană au o istorie

lungă, dar majoritatea s-au concretizat sub forma unor cuceriri. În timp ce izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial a ilustrat forța naționalismului în Europa, consecințele lui au creat condiții favorabile unei abordări consensuale a unității europene [1, p.100]. La nivel practic, acțiunile îndreptate spre unitatea europeană s-au concretizat sub forma unor încercări ale unei sau altei națiuni de a domina Europa prin cucerire.

Primele pietre la temelia construcției europene se datorează unui număr mic de actori – cele șase state fondatoare, dar totodată și unui grup de înalți funcționari, în special diplomați, oameni politici remarcabili [4, p.308]. Două dintre statele fondatoare s-au remarcat însă cel mai mult – Franța și Germania, ambele având un rol major în procesul construcției și evoluției UE. Cele două state și-au adus aportul decisiv la formarea CECO [2, p.64], care ulterior a constituit fundamentul viitoarei Comunități Economice Europene [5, p.46].

Analizând evoluțiile politico-diplomatice ale ultimelor state membre ale UE – România și Bulgaria, deși au fost înregistrate o serie de progrese la anumite capitole de la momentul aderării lor la comunitate [6, p. 183], fiind îmbunătățit dialogul politic la nivelul UE și procesul decizional intern, evoluția celor două state în UE a înregistrat și eșecuri, precum amânarea aderării la spațiul Schengen și menținerea Mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) a Comisiei Europene [7, p. 110]. Astfel, la nivelul unor țări membre ale UE există încă incertitudini în ce privește evoluția politică a celor mai noi membri, drept dovadă fiind amânarea continuă a aderării României și Bulgariei la spațiul Schengen [8].

Astăzi, Uniunea Europeană dispune de propria politică externă și de securitate care este elaborată de-a lungul anilor. Aceasta permite statelor membre să se exprime și să acționeze în unison pe arena mondială. Acționând împreună prin intermediul UE, cele 27 state membre pot avea mai multă putere și influență decât dacă ar acționa individual în baza a 27 de politici diferite. Tratatul de la Lisabona, semnat în 2009, a consolidat această politică și a creat postul de Înalt Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate, precum și un serviciu diplomatic european − Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE). În prezent, diplomația europeană se realizează prin intermediul SEAE, care este corpul diplomatic al UE [9].

Din cele expuse mai sus, putem constata că Republica Moldova are multe lecții de învățat, atât din experiența raporturilor politico-diplomatice ale statelor europene, precum Franța și Germania – doi mari actori politici la nivel european, cât și din experiențele de ordin politic ale celor mai noi state membre ale UE − România și Bulgaria. De la Franța și Germania, ca state fondatoare ale UE, Republica Moldova are de însușit, în primul rând, experiența integrării europene de succes, precum și a dezvoltării unor raporturi politico-diplomatice calitative și de lungă durată atât cu statele europene, cât

şi la nivelul instituţiilor UE. Totodată, Republica Moldova are multe de învăţat şi de la ultimele state membre ale UE – România şi Bulgaria, deşi acestea au aderat la UE abia acum şase ani [6, p. 183]. Lecţiile de învăţat trebuie extrase însă nu doar din experienţele de succes ale acestora, cât şi din eşecurile înregistrate. România, în special, care este mai mult decât un stat vecin, ne susţine mult în demersul de integrare europeană şi este dornică să împărtăşească din experienţa şi practica sa în acest proces. Principalele lecţii de învăţat de la ultimele state membre ale UE sunt îmbunătăţirea continuă a calităţii sistemului judiciar, eradicarea corupţiei şi a crimei organizate în vederea consolidării statului de drept şi a instituţiilor de stat.

Pentru Republica Moldova, dezvoltarea favorabilă a raporturilor politico-diplomatice cu statele europene, precum şi cu UE în ansamblu, semnifică succesul procesului de integrare europeană, care reprezintă obiectivul numărul unu al politicii interne şi externe a ţării. Relaţia Republicii Moldova cu UE s-a dezvoltat pe o traiectorie ascendentă în ultimii patru ani din perspectiva dinamicii şi a relaţiilor care s-au creat cu unele state membre care susţin eforturile noastre de integrare europeană.

În prezent, Republica Moldova avansează activ în relaţiile cu UE pe axa politico-diplomatică, dar şi pe calea transformărilor economice şi sociale interne. Ţara noastră a făcut progrese majore în cadrul negocierilor privind Acordul de Asociere RM-UE, care deja s-au finalizat. Astfel, Moldova s-a angajat să pună în aplicare un program ambiţios de provocări majore: încheierea Zonei de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător şi liberalizarea regimului de vize cu UE.

Referinţe:

1. BACHE, I., GEORGE, S. *Politica în Uniunea Europeană*. Trad. din engleză de Duca C. Chişinău: Epigraf SRL, 2009.
2. POPA, P. *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice*. Piteşti, 2009. [Accesat 02.04.2013] Disponibil: http://www.bjar ges.ro/eda/statele-ue.pdf
3. ANGHEL, I.M. *Dreptul diplomatic şi dreptul consular*. Bucureşti: Universul Juridic, 2011.
4. DINAN, D. *Originile şi evoluţia Uniunii Europene*. Trad. din engleză de Casapciuc N. Chişinău: Î.E.P. Ştiinţa, 2010.
5. KAHN, S. *Geopolitica Uniunii Europene*. Chişinău: Cartier, 2008.
6. *Enciclopedia UE*. Ed. a III-a. Coord.: Ghica L.A. Bucureşti: Meronia, 2007.
7. VATAMAN, D. *Istoria Uniunii Europene*. Bucureşti: Pro Universitaria, 2011.
8. *„Consiliul JAI a amânat decizia privind aderarea României şi Bulgariei la Schengen”*. 2013. [Accesat 13.04.2013] Disponibil: http://www.hotnews.ro/stiri-esential-14369167-consiliul-jai-amanat-decizia-privind-aderarea-romaniei-bulgariei-schengen.htm
9. Serviciul European de Acţiune Externă. [Accesat 21.03.2013] Disponibil: http://eeas.europa.eu/ background/organisation/index_ro.htm

Recomandat
Grigore VASILESCU, dr. hab., prof. univ.